

FAKTA OM EU

Sverige i EU

FOTO: CAMILLA SVENSK

Sverige är medlem i Europeiska unionen (EU) sedan 1995. Det innebär att Sverige samarbetar med de andra medlemsländerna i många frågor, till exempel handel, miljö, konsumentskydd och flyktingpolitik.

En av EU:s viktigaste uppgifter är att underlätta handeln mellan medlemsländerna. Det ska vara enkelt att sälja och köpa varor och tjänster.

EU ska också göra det möjligt för medborgarna i EU-länderna att resa och flytta inom EU. Genom Sveriges medlemskap i EU kan till exempel svenska medborgare flytta till och arbeta i andra EU-länder.

EU-samarbetet har vuxit under årens lopp och spänner numera över många områden. Mest pengar satsas på regionalpolitik och jordbrukspolitik. Pengarna används bland annat för att minska skillnaderna i välbefinnande mellan olika EU-länder och för att stödja jordbruket och en hållbar utveckling. Men i EU-samarbetet ingår även till exempel brottsbekämpning, miljöfrågor och flyktingpolitik.

Sverige och de övriga medlemsländerna beslutar tillsammans om nya EU-lagar, som ska

gälla i alla EU-länder. Många svenska lagar har därför sitt ursprung i EU-lagar.

Regeringen företräder Sverige i EU

När EU-lagar skapas är både regeringen och riksdagen med och påverkar. Det är regeringen som företräder Sverige i EU och förhandlar med de andra medlemsländerna om hur EU:s politik ska

Sverige folkomröstade om EU-medlemskapet

Den 1 januari 1995 blev Sverige medlem i EU. I november året innan hölls en folkomröstning när svenska folket skulle ta ställning till medlemskapet. Sverige och EU hade då förhandlat om ett medlemskapsavtal i flera år.

Frågan i folkomröstningen lød: "Anser du att Sverige bör bli medlem i EU i enlighet med avtalet mellan Sverige och EU:s medlemsstater?"

Resultatet blev att 52,3 procent röstade "ja" och 46,8 procent röstade "nej" till EU-medlemskap. Knapp 1 procent röstade blankt. Valdeltagandet var 83,3 procent.

se ut. Det arbetet sker i EU:s ministerråd, som fattar beslut om nya EU-lagar.

EU-politiken förankras i riksdagen

Regeringen måste diskutera och förankra sina åsikter i riksdagen innan ministerrådet tar ett beslut. Det görs i flera steg: först i det utskott i riksdagen som har hand om ämnesområdet och sedan i riksdagens EU-nämnd.

Handlar förslaget om till exempel en miljöfråga diskuterar miljöministern först med ledamöterna

i riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Sedan stämmer ministern av med EU-nämnden. I riksdagens EU-nämnd ingår 17 ledamöter. Regeringen behöver EU-nämndens stöd för att driva sin linje i förhandlingarna med de andra EU-länderna i ministerrådet.

Europaparlamentet folkets röst i EU

Regeringarna i ministerrådet är inte ensamma om att besluta om nya EU-lagar. Vanligtvis tas besluten gemensamt av ministerrådet och Europaparlamentet.

Ledamöterna i Europaparlamentet ska representera medborgarna i alla EU-länder. Därför väljs ledamöterna i allmänna val i medlemsländerna. Valet till Europaparlamentet sker vart femte år och nästa val äger rum år 2024. Totalt finns 705 ledamöter, 21 av dem är från Sverige.

När de svenska ledamöterna i Europaparlamentet debatterar och röstar om nya EU-lagar gör de det som företrädare för sina väljare och sitt parti, inte som representanter för landet Sverige.

Statsministern företräder Sverige i Europeiska rådet

Sveriges statsminister deltar i EU:s toppmöten i Europeiska rådet. Där träffas ländernas stats- och

Riksdagen prövar EU:s lagförslag

På vissa områden har både EU och medlemsländerna rätt att fatta beslut. När EU-kommissionen för fram ett lagförslag inom ett sådant område måste den motivera varför beslutet ska fattas av EU.

Riksdagen och parlamenten i de andra EU-länderna granskar dessa lagförslag. Det kallas att subsidiaritetspröva. Prövningen syftar till att avgöra vad som är effektivast – att varje land beslutar eller att EU gör det.

Riksdagen har flera gånger kommit fram till att EU-förslag borde beslutas närmare medborgarna. Det krävs att minst en tredjedel av parlamenten tycker så för att EU-kommissionen ska se över sitt förslag.

En EU-lag blir till

Lagar kan stiftas på olika sätt inom EU. Här beskrivs hur det går till när EU-kommissionen föreslår ett EU-direktiv och hur regeringen och riksdagen deltar i EU:s beslutsprocess.

1. EU-KOMMISSIONEN

EU-kommissionen föreslår ett direktiv, en EU-lag.

2. REGERINGEN

Regeringen tar ställning till om den vill förändra eller godkänna förslaget.

3. UTSKOTTET I RIKSDAGEN

Det utskott i riksdagen som berörs av frågan ber regeringen komma och informera om förslaget. Utskottet för fram synpunkter till regeringen.

Sverige och euron

I en folkomröstning 2003 röstade majoriteten av svenskarna nej till att införa euron i Sverige. Riksdagspartierna sa att de skulle respektera resultatet av folkomröstningen och Sverige har därför inte strävat efter att delta i valutaunionen och införa euron.

Ett land måste uppfylla vissa krav för att få införa euron som valuta. Sverige uppfyller inte alla kraven, till exempel inte kravet om stabil växelkurs. Det beror på att Sverige har valt att inte delta i det växelkurssamarbete som innebär att man knyter sin valuta till euron.

Det är upp till de svenska politikerna att bestämma om de vill lyfta frågan om en ny folkomröstning om euron.

regeringschefer för att dra upp riktlinjerna för EU:s utveckling och politik på lång sikt. Statsministern informerar riksdagen om vilka frågor som ska tas upp innan han deltar i Europeiska rådets toppmöten och rapporterar även tillbaka efter mötet.

Lokalpolitiker i EU:s regionkommitté

Många EU-beslut påverkar kommuner, landsting och regioner. Därför har de valda politikerna på dessa nivåer sin egen väg för att påverka EU i frågor som berör dem. Det gör de genom EU:s

regionkommitté där tolv svenska kommun- och landstingspolitiker ingår.

Medlemsländerna måste följa EU-lagarna

När EU har beslutat om en ny lag ska Sverige och alla andra medlemsländer följa den.

Det finns olika typer av EU-lagar. En typ av lag – direktiv – beskriver vilka mål som ska uppnås. Länderna får själva avgöra hur direktiven ska införas i den egna lagstiftningen för att målen ska nås.

Det är regeringen som utreder hur ett EU-direktiv ska genomföras i Sverige. Ibland krävs det att svenska lagar ändras eller att det skapas en ny svensk lag. Då lägger regeringen fram en proposition till riksdagen, precis som när en svensk lag ska stiftas.

Lagen börjar gälla när riksdagen godkänner propositionen, och när lagen träder i kraft är direktivet genomfört. Det blir sedan vanligen en myndighet som arbetar med att genomföra direktivet och tillämpa de nya reglerna.

En annan typ av EU-lag heter förordning. Den gäller på samma sätt i alla EU-länder. När EU har beslutat om lagen ska den svenska myndighet som ansvarar för frågan i Sverige tillämpa förordningen, i dessa fall tar inte riksdagen något beslut. Det

4. EU-NÄMNDEN I RIKSDAGEN

Inför möten i ministerrådet kommer den ansvariga ministern till riksdagens EU-nämnd för att få stöd för regeringens ståndpunkt i ministerrådet.

5. EUROPAPARLAMENTET OCH MINISTERRÅDET

Europaparlamentet och ministerrådet är efter diskussioner och förhandlingar överens om kommissionens förslag och fattar beslut om direktivet.

6. SVERIGE – REGERINGEN OCH RIKSDAGEN

Sverige ska genomföra direktivet i sin lagstiftning. Regeringen lämnar en proposition till riksdagen om en ny lag eller ändring i en lag. Lagen kan börja gälla om riksdagen godkänner propositionen.

Vägar för att påverka EU

Det finns olika sätt att påverka lagförslag eller tycka till om de beslut som fattas i EU.

Vill du påverka ett förslag till en ny EU-lag kan du vända dig till EU-kommissionen, det är den som tar fram lagförslagen.

Sedan är det ministerrådet och Europaparlamentet som fattar beslut om den nya EU-lagen. För att påverka i denna fas kan du antingen kontakta den minister i regeringen som ska delta i ministerrådet eller någon av de svenska ledamöterna i Europaparlamentet, som också ska rösta om förslaget. Du kan även kontakta de riksdagsledamöter som ska ge regeringen synpunkter inför beslutet i ministerrådet.

Tycker du att Sverige inte följer EU:s regler har du rätt att anmäla det till EU-kommissionen, som övervakar att medlemsländerna följer det EU beslutar om. Vill du klaga på EU:s institutioner kan du vända dig till Europeiska ombudsmannen, som ska utreda missförhållanden inom EU-institutionerna.

kan till exempel handla om livsmedelsregler som Livsmedelsverket ansvarar för eller odlingsregler som Jordbruksverket ansvarar för.

Om Sverige inte följer EU:s regler

EU-kommissionen övervakar och kontrollerar att Sverige och alla andra medlemsländer följer de regler som EU har beslutat om.

Om Sverige inte har genomfört ett direktiv i tid eller på rätt sätt, kan EU-kommissionen stämma Sverige i EU-domstolen. EU-domstolens uppgift är då att avgöra om Sverige har brutit mot EU:s regler. Om Sverige fälls kan det leda till böter.

Enskilda medborgare kan vända sig till EU-kommissionen och anmäla Sverige eller ett annat EU-land om man anser att landet inte följer EU:s

regler. Det är EU-kommissionen som beslutar om den ska driva frågan vidare.

EU:s lagar har företrädare

Om en svensk lag och en EU-lag står i strid med varandra är det EU-lagen som gäller. Det brukar kallas principen om EU-rättens företräde. Om en svensk domstol är osäker på hur den ska tolka EU-regler kan den vända sig till EU-domstolen och få vägledning. Det kallas att begära ett förhandsavgörande. I sin dom slår EU-domstolen fast hur EU-rätten ska tolkas i det aktuella fallet. Sedan kan den svenska domstolen gå vidare och döma i själva sakfrågan.

Sverige betalar en årlig avgift till EU

För att genomföra det som EU-länderna kommit överens om behövs pengar. Alla EU-länder betalar därför en medlemsavgift till EU varje år. Det mesta av pengarna går tillbaka till medlemsländerna som stöd och bidrag.

De senaste åren har Sverige betalat ungefär 22–44 miljarder kronor om året i EU-avgift. Samma period har Sverige fått tillbaka runt 10–13 miljarder om året som stöd till olika verksamheter. Det innebär att Sverige betalar mer till EU:s budget än landet får tillbaka. Det hör ihop med att EU ska utjämna skillnader mellan länderna. Länder med svag ekonomi får mer av EU:s pengar än länder med stark ekonomi.

Pengarna som Sverige får från EU går bland annat till jordbruksstöd men också till regional utveckling och arbetsmarknadsstöd.

Läs mer

- www.eu.riksdagen.se
- www.riksdagen.se